

توازن میان ارزش بازار، سودآوری و عمق معاملات مرهون پتروشیمی هاست

ستون بازار و سهام سودساز بورس

بهناز اکبرپور

مدیر تحلیل کارگزاری
سرمایه گذاری ملی

در سودآوری، سیاست تقسیم سود، ترکیب دارایی ها و حتی رفتار بازار ایفا می کنند.

این هلدینگ ها به واسطه اندازه بزرگ، تنوع پرتفوی و پیوند مستقیم با متغیرهای کلان اقتصادی، در عمل به بازیگران شبه سیستمی بازار سرمایه تبدیل شده اند و تصمیمات آنها می تواند جهت حرکت بخشی از بازار را مشخص کند. مزیت های ساختاری صنعت پتروشیمی از جمله دسترسی به خوراک، مقیاس بالای تولید، پیوند با بازارهای صادراتی و ماهیت دلاری محصولات باعث شده این صنعت در مقایسه با بسیاری از صنایع داخلی، از ثبات و قدرت سودسازی بالاتری برخوردار باشد. همین ویژگی، پتروشیمی ها را به یکی از سکوی های اصلی سودآوری در بازار سرمایه بدل کرده و در بسیاری از دوره ها، نقش تعدیل کننده نوسانات سایر صنایع را ایفا کرده است.

بعد مهم دیگر، نقش پتروشیمی در ایجاد عمق و نقدشوندگی بازار است. سهم بالای این صنعت از ارزش معاملات روزانه، شناوری مناسب سهام، اندازه بزرگ شرکت ها و حضور پررنگ سرمایه گذاران نهادی، موجب شده پتروشیمی ها به نقاط اتکای نقدشوندگی بازار تبدیل شوند. حذف فرضی این صنعت از بورس، به روشنی نشان می دهد که بازار سرمایه ایران بدون پتروشیمی، با کاهش شدید عمق و افزایش نوسانات ساختاری مواجه خواهد شد.

در نهایت، صنعت پتروشیمی نقش یک صنعت مرجع در قیمت سازی و سیگنال دهی را نیز ایفا می کند. وابستگی مستقیم به قیمت های جهانی کالاهای، نرخ ارز و سیاست های انرژی، این صنعت را به یکی از مهم ترین کانال های انتقال متغیرهای کلان به بورس تبدیل کرده است.

از این رو، تغییر در سودآوری یا قیمت سهام پتروشیمی ها، اغلب پیش نگر تغییر انتظارات تورمی، ارزی و حتی سیاست گذاری در سطح کل بازار سرمایه است. جمع بندی آن که بورس ایران بدون صنعت پتروشیمی، بازاری کم عمق، کم سود و فاقد لنگر تحلیلی خواهد بود. پتروشیمی نه تنها ستون سودآوری بازار، بلکه محور تعادل ساختاری و صنعت مرجع تحلیل بورس ایران است؛ صنعتی که بدون آن، فهم رفتار و منطق بازار سرمایه اساساً ممکن نخواهد بود. ▶

در تحلیل بازار سرمایه ایران، کمتر صنعتی را می توان یافت که به اندازه صنعت پتروشیمی در ساختار شاخص ها، سودآوری، نقدشوندگی و شکل دهی به انتظارات سرمایه گذاران نقش ایفا کند. به همین دلیل، هر تحلیل جامعی از بورس که نقش این صنعت را نادیده بگیرد، ناگزیر تحلیلی ناقص و بعضاً گمراه کننده خواهد بود. پتروشیمی در بورس ایران صرفاً یک گروه صنعتی نیست، بلکه یکی از ستون های ساختاری بازار سرمایه به شمار می رود؛ ستونی که توازن میان ارزش بازار، سودآوری و عمق معاملات تا حد زیادی بر آن استوار است.

اهمیت این صنعت پیش از هر چیز در وزن بالای آن در میان شرکت های بزرگ بازار نمایان است. از میان ۳۰ شرکت بزرگ بورسی، ۸ نماد (معادل حدود ۲۷ درصد) متعلق به صنعت پتروشیمی است. این

تمرکز بالا نشان می دهد که بخش قابل توجهی از لیدری شاخص، ارزش آفرینی و جهت دهی به جریان تحلیل بازار، در این صنعت متمرکز شده است. در چنین شرایطی، نوسانات قیمتی یا تغییرات سودآوری شرکت های پتروشیمی، به طور طبیعی به سایر صنایع و کلیت بازار تسری می یابد و نقش «پیشران» ایفا می کند.

جایگاه پتروشیمی در سطح کل بازار نیز کاملاً قابل مشاهده است. این صنعت با ارزش بازار حدود ۳,۲۸۰ هزار میلیارد تومان، نزدیک به ۲۴ درصد از کل ارزش بازار سرمایه کشور را در اختیار دارد.

از منظر عملکرد عملیاتی، پتروشیمی ها با فروش حدود ۱,۲۲۱ هزار میلیارد تومان، سهمی نزدیک به ۱۶ درصد از کل فروش شرکت های بورسی را به خود اختصاص داده اند و در سطح سودآوری نیز با تحقق ۳۳۳ هزار میلیارد تومان سود خالص، حدود ۲۲ درصد از سود خالص بازار سرمایه را تأمین می کنند. این ارقام به وضوح نشان می دهد که پتروشیمی نه تنها سنگین ترین صنعت بازار از حیث ارزش، بلکه یکی از موتورهای اصلی تولید سود در بازار سرمایه ایران است.

بخش مهمی از این اثرگذاری، ناشی از حضور هلدینگ های بزرگ و راهبردی در صنعت پتروشیمی است. هلدینگ هایی همچون صنایع پتروشیمی خلیج فارس (فارس)، تاپیکو و پارسان با مالکیت زنجیره ای بر شرکت های متعدد بالادستی و پایین دستی، نقش تعیین کننده ای

